

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . 1 < 05 >
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt — kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétvégi és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszatérésére vagy megőrzésére nem vállal komk.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, november 8

Régi adósság.

(K. Ö.) Régi adósság törlesztésére akarjuk a kormány figyelmét felhívni. Ennek az adósságnak a törlesztését a liberális kormány még Wekerle idejében vállalta magára, az ígért beváltását azonban mindeztideig hiába várják a termelő — első sorban a gazdaosztályok.

Értjük ezalatt a tőzsdei értékpapir megadóztatását.

A kérdést aktuálissá teszi e hó eleje óta érvényben levő osztrák tőzsdeadó, melynek behozatalát nem tudta megakadályozni a merkantil körök felzúdulása, melyek a tőzsdei forgalom korlátozásából nagy közgazdasági károkat jövendőittek. A tőzsde által okozandó közgazdasági károk hangoztatásával azonban csak a magyar pénzügyminiszterekre lehet ráijeszteni, akik a tőzsde spekulatív funkcionálásában látják biztosítottak közgazdaságunk fejlődését. Mikor tavaly Németországban életbe léptették bizonyos értékpapirokra nézve a különböző játékok tilalmát, a tőzsdék a forgalom csökkenését és a tőzsdeadó apadását helyezték kilátásba. A statisztika tanúsága szerint mindebből semmi sem történt. A tőzsdei forgalmat nemcsak a tőzsdeadó, de még a differenciális játék ellátása sem képes korlátozni.

Mert hiába, az üzlet csak üzlet. A börziánér ott nem hagyja a börzét. A nagyobb nyereség helyett beéri a kisebb nyereséggel is.

Az osztrák tőzsdeadó új helyzetet alkot. A bécsi tőzsdén van értékpapir adó, a budapesti börzén nincs. Előáll tehát a helyzet, hogy a bécsi tőzsdével sok adó alá eső értékpapir fog a budapesti tőzsdére vándorolni, új táplálékot adva a tőzsdei spekuláczióknak. A budapesti tőzsdén tehát a kulissz-üzlet nagyobb lendületet vesz, a forgalom nagyobb lesz.

Hiszen ez pompás dolog, mondogatják a börzeánérek, mert a megnagyobbodott tőzsdei forgalom mit jelent egyebet, mint hogy új élet pezseg az ellanyhult üzletvilágban, ipar és kereskedelem fellendül, a közgazdaság virul. Mindhiába, mi nem tudunk örülni a tőzsdei spekuláczió fellendülésének, az értékpapir megnagyobbodásának, mivel mindebből csak a tőzsde embereinek van haszna, kik önző törekvésükben nagyon messze állanak a produktív osztályok és az ország hangoztatott közgazdasági érdekeitől. A börze ma önmagáért van, mely csak a játékot akarja és lényegében odatörekszik, hogy értékpapirok termelésével a játékszenvedélyt mind nagyobb rétegekre kiterjessze.

Már pedig a spekuláczióknak az elfajulása okozott már eddig is temérdek károkat a nemzeti munkásságnak. Az iparvállalati spekuláczió oly vállalatok létesítésébe is belemegy, melyek alapítására a szolid tőke nem vállalkozik. A vállalati papirok a tőzsdére kerülnek és oly árfolyam emelkedésnek képezik anyagát, mely a tájékozatlan s a játék iránt hajlandósággal viseltető közönséget lép-

csalja. Mire a papirok derutja kekövetkezik, a börzeánérek már régen fedezték előrelátott veszteségeiket. Régi panaszát képezi továbbá a gazdaosztályoknak a pénz drágasága és a földhitel elégtelensége. Ha jobban körültekintünk, ennek okát is a spekuláczió tehetetlenségében kell feltalálnunk. Mivel a tőzsdei spekuláczió minél nagyobb lendületet vesz, annál több tőkét von el a földhitteltől, közvetve tehát megdrágítja a földbirtokhitelt és lehetetlenné teszi a földhitel igényeinek kielégítését.

(A tőzsdének azonban nemcsak az osztrák-magyar bank, hanem a magyar pénzügyminiszter is szívesen áll rendelkezésére.) A tőzsde a fedezetek, elszámolások és a tartalékok útján óriási forgalmi összegeket köt le, mi nemcsak megdrágítja a pénzt, hanem növeli a forgalmi pénz elégtelenségéből származó összes bajokat. A megdrágult pénz pedig egyáltalában nem érinti a tőzsdét; a nyereség nem produktív munkának az eredménye, tetemes is és könnyen szereshető, szívesen fizeti tehát a nagyobb kamatokat. A gazdaosztályokkal pedig, a melyek a nagy kamatteher alatt nyögnek, egyáltalában nem törődik.

Ezért nem látjuk mi szívesen a spekuláczió szertelenségén alapuló tőzsdeforgalom növekedését, mivel ez újabb csapást jelent a gazdaosztályok hitelérdekeire nézve. Sok-sok más indokon kívül ez okból is sürgetjük a tőzsde megadóztatását, mely némileg gátat vet a spekuláczióknak.

A „TISZÁNTÚL“ TARCZAJA.

A barna madonna.

Marco Praga után: MENDELÉNYI BÉLA.

Ezt az egyszerű históriát egy barátom — ki komikus volt akkoriban — beszélt el.

Akkoriban, az 1874—80-as évekről szölok, még nem voltam szinigazgató, sem olyan gavallér, hogy valami sokat költhettem volna, feleséggel együtt nyomorogtunk bizony. No de lassanként mégis jutottam annyira, hogy az ebédet és vacsorát, mint egymás után bekövetkező mindennapi eseményt vezethettem be kisdéd háztartásunkban.

Mert hát volt ám idő, hogy hol az egyikről, hol a másiktól kellett elfeledkezniem.

Sőt ruhátárom is annyira fellendült, hogy szerepeimben a színszerű időszakoknak megfelelően öltözködhettem.

Ifjú koromban bizony csak kétféle felszerelése volt: Egy igen is tavaszi, meg egy őszi.

Nagyobb kiadásokról ugyan még nem álmodozhattam és mindenkéül a házbér okozott sok gondot. Mert hát tudhatod, hogy nekünk — színészeknek — a házbér a legnagyobb keresztünk, mert itt nincs a halogatásnak helye, sem ideje. A vendéglőst, meg a szabót akkor fizeti az ember, mikor akarja, — vagyis inkább soha.

A házbért azonban fizetni kell, különben a szobaasszony zálogul fogja magánál a bőröndöt az összes kellékekkel együtt; akkor pedig meg vagy löve. — No, abban az időben fölöttébb szerények voltak lakásviszonyaim. Egy nagyobb, egy kisebb szoba és egy hálófülke: mindössze ennyiből állt lakásom. Igen, hisz akkortájt még mézesheteket éltünk feleséggel.

Most, hogy többet költhetek a lakásra, már két hálószoba kell. Hja, a ki az egyszerű életet szereti, az okosabban teszi, ha meg sem nősül.

Abban az időben gyakorta megfordultam a társulattal Milanóban és csupa takarékos-ságból egy kis hónapos szobában laktam a Via — Larga-n egy bizonyos Bertenghi asszonynál. Ez egy gyalogos-százados özvegye volt, kire férjétől a csekély nyugdíjon kívül nem maradt egyéb, mint egy kis leányka, egy gyönyörű, nagy fekete szemű, és selymes fekete fűrtű gyermek. — A nyugdíj természetesen nem volt elegendő a megélhetésre: éppen azért az özvegy azzal segített magán, hogy két szobát kiadott.

A százados halálakor 8 éves volt a kis leány; mikor én megismertem, kb. 14 éves lehetett.

Mikor lakást keresni jöttem házukba, kopogtatásomra a leányka nyitott ajtót.

Soha sem felejttem el, mennyire lebilincsel az első látásra. Minden mozdulata, bája, és kora érettsége elbűvölt, mondhatom szinte

elragadott. Arczoeskája rendkívül finom és gyengéd volt. Hosszú ruhájában graciosus mozdulataival úgy tűnt fel nekem, mint egy nagyon de nagyon előkelő származású hölgy. Ébenfekete fűrtjei vállára omlottak.

— Bertenghi asszonyhoz van szerencsém? kérdém.

— Igen, itt lakik; csak jöjjön utánnam felelt ő.

Egy szerényen butorozott előszobán át nagyobb szobába jutottunk, melyben egy nagy ágy állott. A szoba egyetlen ablakánál, karosszékben koronának látszó nő ült. Málvaszinnű főkötője alul összes fűrtök látszottak ki. Dacára ennek az első tekintetre meglátszott, hogy a nő még nem oly idős, hanem sokat szenvedhetett; a bánat, vagy szenvedéltelenség vénítették meg őt ily idővel.

— Jó napot, — mondá. — tehát ön az a bizonyos úr?

— Bizonyos igen, de úr az kevésbé, — feleltem.

— Ó, ne vegye gúnynak. Tegnap utazott el kollégája ki önnek czimemet tudtul adta, — és ő bizony úri ember volt. Így gondoltam azután . . .

— Hogy mindnyájan azok vagyunk, — vágtam szavába. — Biz az úgy van, hogy foglalkozásunk után több a módunk, mint a pénzünk.

Kedves jóindulatu mosolygás látszott arczán szavaimra.

— De remélhetőleg lesz majd mégis később jövedelem is?

— Am jó, reméljük!

A delegációk összehívása. A hivatalos lap vasárnapi száma közli a delegációkat egybehívó királyi kéziratokat, melyek így hangzanak:

1. Kedves gróf Goluchovszki! A közös ügyek tárgyalása céljából a birodalmi tanács által az 1867. évi december hó 21-én kelt törvény értelmében az 1897-ik évre megválasztott bizottságot és a magyar országgyűlés által az 1867. XII. törvénycikk alapján az 1897. évre kiküldendő közösi bizottságot, másolatban mellékelt kézirataimmal f. évi november hó 16-odikára Bécsbe egybehívom, minélfogva megbízom önt, hogy az illető előterjesztések megtétele iránt intézkedjék.

Kelt Bécsben, 1897. november 5-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Goluchovszky s. k.

2. Kedves báró Bánffy! A közös ügyek tárgyalására a magyar országgyűlés részéről az 1867. évi XII. törvénycikk értelmében az 1897. évre kiküldendő bizottságot, valamint a birodalmi tanács által 1897. évre megválasztott bizottságot a részökre törvényileg meghatározott teendők elintézése végett folyó évi november hó 16-ára Bécsbe ezennel egybehívom. Midőn ehhez képest egyúttal közös minisztériumaimat alkotmányoszerű előterjesztéseik megtételére utasítom, megbízom önt, hogy a magyar országgyűlés bizottságának kiküldése s e bizottság tagjainak egybehívása iránt intézkedjék.

Kelt Bécsben, 1897. évi november hó 5-dikén.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

B. Bánffy s. k.

Hasonló szövegű a gróf Badenihez intézett harmadik kézirat is.

A delegációk idejülszaka előreláthatólag igen rövid ideig fog tartani. A hadügyi költségvetéssel ugyanis, amely eddig a legtöbb dolgot adta a delegációknak, ezúttal hamarosan végezhetnek, minthogy a legutóbbi közös minisztertanács a két pénzügyminiszter kezdeményezésére törölt a közös budget-előirányzatnak eme részéből mindent, ami tulment a már folyamatban levő fejlesztési rendszabályok keretein. Illetékes helyen úgy vélekednek, hogy a delegációk 18—20 nap alatt, tehát december hó legelején be fogják fejezhetni a munkálkodásukat.

— Kollégája azt beszélte nekem, hogy ön igen jó ember.

— Ó, mily kedves! O persze más szerepekben szokott fellépni, mint én.

Az időses nő nem ért meg sem a szót, sem annak értelmét, a mely bizony nem volt minden rosszakarat nélkül, — hanem így szólt:

— Bocssáson meg, hogy nem állok fel, — nem tudok!, — tette hozzá végtelen szomorúsággal.

Szegény! Két éve szélhűdes érte lábait, s azóta nem tudott felkelni székéből.

Hamarosan megegyeztünk a szoba árára nézve. Bérbe adott nekem öt szobájából ketőt, egy hónapra. Csupán annyit kérdezett legvégül, hogy nős vagyok-e, avagy nőlen.

— Nős, — mondtam.

Ekkor valami jámbor ürüggyel kiküldte leányát a szobából és mosolyogva, kissé ingerkedő és halk hangon kérde újra:

— Igazán házas, vagy csak ugy?

— Minden szentség és törvény szerint!

— Az már szép. Mert tudja, — s itt

hamis mosoly tünt elő arcán, — maguknál, művész uraim, fölöttébb gyakoriak azok a mátlól-holnapra kötött házasságok. Bizony, csak azért, hogy kellemesebb legyen és ne oly magános az életük. Természetesen jogában áll azt tenni, a mi önnök tetszik, s nem is tartozik azért senkinek sem magyarázatokat adni.

De lássa, nekem leányom is van — akit éppen most küldtem ki — oly fiatal még, oly szelid és oly jó; életem egyetlen öröme ő. — Bérbe adom ugyan a szobáimat, mert reá va-

Az ideiglenes kiegyezés kétséges.

Bilinszky pénzügyminiszter beszéde az osztrák képviselőház költségvetési bizottságának legutóbbi ülésében a beszéd tárgya Bécs politikai köreiből. Három pont az különösen, mely kihívja a figyelmet, a melyről olvasóink az utóbbi napokban már ismételve értesültek, de a mely csak most nyert kiváló fontosságot az által, hogy Ausztria pénzügyminisztere mondta a képviselőház egyik bizottságában. E három pont a következő:

1. Magyarország kvótáját föl kell emelni, mert e nélkül nincs kiegyezés.

2. Ha a provizorium nem megy keresztül parlamentáris uton, akkor a kormány a hirdett 14. szaksz alapján csinálja meg.

3. Az osztrák kormány megegyezett a magyar kormánnyal az iránt, hogy az őrlési forgalmat 1898. január 1-én megszüntetik arra az esetre, ha a provizorium keresztül megy a parlamentben.

Ez a két utóbbi pont fenyegetés a parlamenti kisebbség, az első azonban Magyarország ellen, míg az egész beszéd természetesen tárgyi okokkal akarja rábírní az ellenzékét az obstrukció abbahagyására.

A mi s kvótakérdést illeti, mert könnyen megeshetik, hogy ezen a kérdésen fog fennakadni jövőben is az egész végleges kiegyezés, sőt esetleg hajótörést is szenvedhet. Az osztrák álláspont az, hogy a magyar kvótát tényleg föl kell emelni. Ez alatt azt érti az osztrák kormány, hogy nem csak abban az arányban kell fölemelni a magyar kvótát, a mely arányban emelkedik a magyar kincstár bevétele a fogyasztási adók restitucziója által, hanem még ezen felül is. Ez kétségkívül oly tekintélyesen emelné a magyar kvótát, hogy annak ajánlására aligha találkoznék magyar kormány. És mivel az osztrák kormány másba mint a magyar kvóta emelésébe nem akar beleegyezni, ez a kérdés előreláthatólag nagy komplikációk, esetleg válságok kuforrásává válhatik. És szinte bizonyosra vehetjük, hogy a végleges kiegyezés 1898-ban sem fog létrejönni.

De előbb még az a kérdés: létre jön-e az ideiglenes kiegyezés? Badeni gróf állítólag engedni fog a nyelvrendelet dolgában s akkor keresztül megy a provizorium E nélkül azonban bajosan.

Az autonomiai képviselők napidija.

Ezt a kérdést — írja a Nyitramegyei Szemle — eddig még sehol sem hallottuk hangoztatni, pedig nemcsak érdemes, de felette méltányos is vele foglalkozni. Nem kívánhatjuk vele ugyanis,

gyok szorulva, — de inkább lemondok ebbeli jövedelméről, semmint olyasféle népek lakjainak házában, akik . . . hisz ön ért engem. Hisz mind jószívű emberek, jó emberek ezek a színészek, de nagyon is szeretik a dorbézást, éjszakai lármás, zajos életet és ha csak úgy balkézről házastársak, nem igen igyekeznek ezt titkolni a szomszédság előtt, sőt inkább . . .

Égyszer már lakott ilyenféle házaspár nálam. Veszekedtek, későn, korán, fejéhez vagdaltak egymásnak mindent, a mi csak kezük ügyébe esett. A férfi nápolyi volt, a nő velencei. És természetes, hogy nehéz dolog azt még csak elképzelni is, hogy két ilyen dühös teremtés sokáig kiállja az együttes életet. Hát még ha szakugyan férj és feleség is hozzá, — képzelheti — micsoda bajos állapot lehet az . . .

— Hogy a törvény által kényszerítve vannak az együtt maradásra, — mondtam nevetve.

— És ha dühösen összeperlekddnek . . .

— Természetesen megbomlik közöttük a házastársi jó viszony, de tökéletesen. S ezen nincs is mit csodálkozni, — fejeztem be.

Leendő háziasszonyom nevetett és így folytatta:

— Lássa, nekem mindig színész lakóim voltak. Ugy vagyok, hogy bizony nem valami könnyű lakókat kapni . . .

— S még hozzá jóra való lakókat . . .

— Ó nem, nem azt akartam mondani. De hát mégis inkább a korosabbakat szeretem lakónak, azokat, a kik parókában játszanak, Jellemzőnek nevezik ezeket, ugy-e? Ó én is értek ám valamit a maguk dolgaihoz, mert

hogy a mi érdekünkben fáradozó egyének önnön zsebükből költsenek. Ezt már a választó közönség sem engedheti meg, a saját reputációja végett. Megengedjük, hogy vannak tagjai az autonomiának, kik arra egyáltalában nem szorulnak, sőt kik azt igénybe sem vennék, de vannak ismét tagjai, kik talán ugyanannyi szellemi, de nem ugyanannyi anyagi tehetséggel rendelkeznek, mint mások. Nevezetesen áll ez azon vidéki tagokról, kik netán hosszabb időre tartatnak ott az elaboratumok kidolgozása végett. Vannak a tagok közt ügyvédek, orvosok, tisztviselők, kiket huzamos távollétök rendes foglalkozásuktól amugy is érzékenyen súlyt s ha már meghozzák a katholicus közügyért ezt az áldozatot, nem kívánható, hogy még külön pénzbeli áldozatot is hozzanak. Viszont a tehetséges vidéki tagokat egyszerű takarékosági szempontból egyszerűen mellőzni az állandó munkálkodásban, nemcsak ez utóbbinak válnék hátrányára, hanem amugy sem vezetne célhoz, mert a Budapesten állandóan tartózkodó tagok sem kötelesek huzamos munkát minden kárpótlás nélkül teljesíteni. Nem tudjuk, vajjon a nagyméltóságú püspöki kar foglalkozott-e ezen kérdéssel, de ha nem intézte el, az utonomiai kongresszusnak magának áll jogában e kérdést tisztába hozni.

ORSZAGGYULES

A képviselőház ülése.

Rudapest, november 8.

Olyan sötétség terjengett ma a Házban, hogy Meszlény Lajos, mikor belépett, majd elbukott a grádicsokban.

— Hol vagyok? — kiáltott rémulten — talán bizony Egyiptomban?

Tapogálódzva haladt beljebb, egyszerre kezei pulá tárgyat érintenek.

— Te vagy az, édes druzsám? — szólott és átnyalábot egy magas férfialakot, akit Hentaller Lajosnak nézett.

— Druzsád ám Luczifer! — dörgött az alak és Meszlény ijedten ismert a Bánffy Dezső hangjára.

jól megismerkedtem a lakóim révén a maguk mesterségével.

Még az nap elhozattam podgyászomat és berendezkedtem új lakásomban. Szobáim kedvesek, tiszták és világosak voltak; a házi asszony és leánya pedig nagyon jó benyomást gyakoroltak reám.

Nagyon is meg voltam hát elégedve.

Mert bizony vajmi nehéz olyan lakást találni, a hol a házbéliek jóra való tisztességes és barátságos népek legyenek.

* * *

Bertenghi asszony leányát Máriának hívták. Méltán reá illet a „barna Madonna” név, a hogy mink csakhamar elneveztük. A háztartást egészen maga vezette, s azonfelül ápolta beteg anyját is.

Reggel behozta kávékat s midőn délben a próbáról hazajöttünk, már minden rendben volt lakásunkban és készen várt az ebéd is. Folytán tett-vett, figyelmes volt és vidám és nagy fehér kötényt viselt. Lassanként már tökéletesen tájékozva volt dolgainkban s ha napközben megtudta, hogy fellépünk, estére már előkereste bőröndjeinkből mindazt, a mire csak szükségünk volt.

Soha nem ment ki a házból.

Mindennap eljött hozzájuk reggel egy vén cseléd, a ki a bevásárlást és a durvább munkákat eivégezte.

Igazán önfeláldozó védangyala volt Mária anyjának.

Sohasem tudtuk arra bírni, hogy eljőjön

Igy beszéltek. Igaz-e, nem igaz-e, biz én nem tudom. De tény, hogy hamarosan felgyújtották a két karu gázkandelábereket, hatalmas gyertyákat hozattak s elhelyezték a gyorsírók, az elnök s a jegyzők asztalára.

Kálmán Károly amint belépett s látta a kivilágítást, ujjongva kiáltott föl:

— Hah! Éjjeli ülés! Obstrukció! Készülj Kálmán, eljött a feltámadás napja.

De bizony nem volt obstrukció.

Az ülés lefolyása a következő volt:

Berzeviczy Albert elnök: Bemutatom Műlek Lajos, a szegvári kerület megválasztott képviselőjének megbízó levelét. A szokásos 30 nap fentartásával kiadatik az igazoló bizottságnak.

Egyben felhatalmazást kér a Háztól, hogy a **Terényi Lajos** halálával megüresedett **békes-gyulai** választó kerületben az új választást elrendelhesse.

Megadatik.

Elnök: Most van szerencsém bemutatni 6 cs. és kir. ap. felségének legkegyelmesebb kéziratát.

Negre László jegyző felolvassa a legfelsőbb kéziratot.

Elnök: A Ház határozatképen kijelenteni, hogy a Ház a kir. kéziratát hódolattal tudomásul veszi, a delegációk tagjainak a megválasztására a holnapi napot tűzi ki.

Kossuth Ferenc: Csak azt akarom a t. Háznak és a kormánynak figyelmébe ajánlani, vajjon helyesnek tartja-e azt, hogy mi már most megválasztjuk a közös ügyek tárgyalására hivatott bizottság tagjait, holott senki se tudhatja még, vajjon egyáltalán lesznek-e közös ügyek? (Zajos helyeslés a szélső balon.)

A miniszterelnök szóásra kelt föl, de ugyanekkor Madarász József is fölemelkedett. Egymást kínálgatták, de utóvégre is **Madarász József** kezdett beszélni.

— Nem azért nem tartom — ugymond — megválasztandónak a delegációk tagjait, mert még nem tudhatom, hogy lesznek-e közös ügyek, létrejön-e a kiegyezés, hanem azért, mert különben is minden körülmények közt fölösleges a delegációk kiküldése; mert a közös ügyek csak átkosak Magyarországra s minden hazafinak azt kell kívánnia, hogy mentől előbb máglyán égjenek el a közös ügyek. Kéri a Házat, hogy egyáltalán ne válaszsza meg a delegációk tagjait s a miniszterelnököt, hogy járuljon ehhez az indítványhoz. (Helyeslés a szélső balon.)

Bánffy Dezső báró miniszterelnök közben meggondolta magát, nem felelt egyik be-

szédre se s az elnök kimondta indítványa értelmében a határozatot.

Bánffy Dezső báró indítványára holnap egy-egy bizottsági tagot is választanak két bizottságba.

Perczel Dezső belügyminiszter benyújtotta a **községi és helynevek megmagyarosításáról** szóló tvjavaslatot.

Az ülés 1/12 órakor végződött.

A kath. kör új elnöke.

— Rendkívüli közgyűlés a nagyváradi kath. körben. —

Az alig két év óta fennálló nagyváradi kath. kör korán árvaságra jutott. Első világi elnöke: gr. B a t t h y á n y i József pár hónappal ezelőtt elhunyt.

Halála veszteség a körre, melynek nemcsak elnöke, hanem disze is volt.

Nehogy a szép fejlődésnek indult egyesület sokáig elnök nélkül maradjon, vasárnap délelőtt tartott rendkívüli közgyűlésében betöltötte a világi elnöki széket és pedig báró Gerliczy Ferencz nagybirtokosai.

Szerencsésnek mondható a választás, mert a megválasztott főurban öszpontosulnak mindazon nemes és kiváló tulajdonok, melyek általános tiszteletet és közbecsülést biztosítanak számára.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Palotay László egyházi elnök elnökölt, jelen voltak: Winterhalter Antal, Andrassy János, Dencs János, Dus László, dr. Hoványi Gyula, Tóth Márton, Kunyhossy János, Makucz Ernő, Buzássy József, Géczy Lajos, Böszörményi Géza, Gyalokay János, dr. Baróthy Ákos, dr. Karácsonyi János, Bazár Gyula, Nagy Lajos, Domokos Andor, Karger Sándor, Pásztor András, Török József, Gram Sylvester, dr. Mártonffy Bogdán, Tapolicsányi Károly, Szamorovszky Rezső, Jancsó Lajos, Bereczky Géza, Pekánovits Imre, Kacsvinszky Andor, Weidlich István, Takács János, Török László, Podhrásky Rezső, Hellinger József, Kelemen Kálmán, Ragány János, Gálbory Sámuel, Kucsovsky Lajos, Halász Gyula, Fetser Antal, Lindenberger János, Székely Sándor, Ungár Jenő, dr. Vucskics Gyula, Serényi Gusztáv, Vidosits Gyula, Kiss Rezső, Rigli József, Stark Gyula.

Palotay László elnök a rendkívüli közgyűlést a következő szép beszéddel nyitotta meg, a melyben megemlékezett az egyet elhunyt elnökéről gr. B a t t h y á n y i Józsefről s elnökül báró Gerliczy Ferenczet ajánlotta:

megigérttem vele, hogy esküvője előtt tudósít a napról, hogy aztán idejében jöhessek.

Genuában voltam. Már június vége felé járt az idő. S még semmiféle meghívó nem jött Máriától. Ekkor azután irtam én neki:

— Livornóba megyünk. Ha nem sietsz esküvőddel, onnan már majd csakugyan nem jöhetünk ám el!

Mária válaszolt.

Afféle semmitmondó levelet irt. »Előre nem látott körülmények miatt el kellett halasztani az esküvőt bizonytalan időre, irta.

Nekem ugy tetszett, hogy a sorok között titkolt, mély fájdalom rejlik. Hosszu ideig azonban semmi újabb hír nem jött, s én lassanként megfeledkeztem a barna Madonnáról és neki tett ígéretéről. A mi kóborló életmódunk bizony nem arra való, hogy az ember az emlékeket nagyon megőrizhesse.

Másfél év múlva újra viszontláttuk Milanót. Ősz volt éppen.

Ekkor megint eszembe jutot ifju barátónk s a kedves kis lakás, melyben olcsón olyan kitünő gondozásban részesültünk.

Oda siettem hát egyenest.

Szerencsére üresen állt a két kis szoba és így nőmmel most már harmadszor költöztünk be újra hozzájuk.

Hanem mikor Máriát megpillantottam, úgy éreztem, mintha a szívembe szurtak volna.

Egészen lefogyott. Szemei mélyen be voltak esve. Arca halovány volt és szinte átlátszó.

(Vége következik.)

Palotay László beszéde.

Üdvözlöm a kath. körnek mélyen tisztelt tagjait, kik e gyűlésen, melynek feladata az elnök választás, oly szép számmal megjelentek.

Katholikus körünk társulat, vagyis szabályokkal ellátott önkényt egyesült család.

Körünk megalakulása óta céljától el nem tért t. i. hogy a hatholikus vallás alapját képező szeretetet ébressze, az erkölcsiséget fejlessze és hogy társas összejövetelek által az együvé tartozásra és annak ápolására hatályt gyakoroljon. És körünk e nemes czéltól nem csak hogy el nem tért, ha nem több ízben — a nagy közönség szellemi szórakoztatására — rendezett társas sikerült mulatságaival nyilvános elismerésben részesülve életjelt is adott magáról, szóval megmutatta azt: nem csak létezik, hanem cselekedni, is tud; mert létezni könnyű, de elismerőleg működni erély, buzgóság, tehetség és jóakarát és cél nélkül nem lehet; vagy ha valaki e tulajdonok nélkül működik, munkája ösztönszerű, minden elismerés nélküli munka.

Batthyányi emléke.

A mi körünknek első megválasztott elnöke gr. Batthyányi József nagybíró volt, ki a körnek a nagy közönségre is kiható cselekvényeiben is több alkalommal részt vett, a körnek ügyét szívében hordozta, mit az is igazol, hogy végzetes betegségében arról a legmelegebben emlékezett. És ki gondolta volna e daliás természetű férfuról, miként őt főpásztorunk jubileumia alkalmával szemléltük és neki hosszú életkort ígértünk, hogy őt utoljára láttuk? Miként a százados tölgyet bármily erősen is gyökerezik a földbe, a szélvihar dühe ledönti, akként a legerősebb férfit is, kinek életéhez oly sok remény fűződik, megtöri, letarolja a senkit nem kimélő halál, születünk, meg kell halni, nincsen ár melyen ettől magunkat megválthassuk. Körünk bölcsőjénél vagyis keletkezésénél ott állott 6 mint annak feje; gyermekévének, haladásának buzgó szemlélője volt; de annak férfi korát, gyarapodását, izmosodását, melyhez a mai korunk viszonyait tekintve több évek sora kívántatik, meg nem érthette. Elköltözött tőlünk egy szebb hazába, hol nincsen fájdalom, nincsen betegség; megszűnt dobogni a vallásos és hazafias kebel, nemcsak kedvelteinek szomorúságára, hanem a mi veszteségünkre is. Emlékezetének hálánk jeléül, keresztényi módon nem csak szóval, hanem az Urnak oltáránál is áldoztunk, mert szent és üdvös dolog a holtakért imátkozni, gyászoló özvegyéhez részvét feliratot intéztünk, s nevét jegyzőkönyvileg is megörökítettük. Áldassék emléke!

Elnök-jelölés.

Tisztelt közgyűlés! Itt az ideje, hogy az elhunytak helyét betöltsük, e végből jöttünk ma össze. A csatában elesik a vezér, helyét azonnal más pótolja, hogy a csata nevében a győzelem biztosíttassék: Így van ez egy társulatban és körben is, vagy is szükséges a fő, hogy annak szelleme a tagokat tanácsával ne csak istápolja, hanem szavával, példájával és teteivel lelkesítse is, hogy a társulat vagy kör céljától el ne térjen. Miként e kör alakulásánál igénytelenységem volt az, ki boldogultat a körnek ajánlotta, s egyhangulag megválasztott, engedjék meg, hogy jelen alkalommal is megtegyem ajánlatomat.

Egy társulat vagy kör elnökének gyakran a neve is neveli annak fényét és bizalmat gerjeszt; mert az elnöknek régi, előkelő, a haza és egyház körül sok érdemet szerzett családból való születése, ismert és tisztelt neve visz-

a színházba. Nem akarta anyját egy percre sem egyedül hagyni.

Oly annyira megsze rettük ezt a kedves gyermeket, hogy valósággal fájt, mikor — a színi idény leteltkor — el kellett tőle válnunk.

* * *

Midőn néhány év múlva, újra visszakerültünk hozzájuk, meglepetve láttuk, hogy menyenyire megnőtt és megszépült Mária.

Belső örömmel üdvözölt bennünket és örömmel adta tudunkra, hogy menyasszony.

Egy, a házukban lakó fiatal emberrel ismerkedett meg, egy fiatal kereskedősegéddel, a ki addig járt ablakuk alatt, míg végre a kedves gyermek azzal a — vigjátékokban is elterjedt — utasítással válaszolt: Beszéljen az édes mamával!

S a fiatal ember meg is tette ezt.

A szegény beteg anya végtelenül boldognak érezte magát. Mert a kérő szorgalmas, szolid, szerény és nagyon jóra való ember volt.

Az eljegyzés hát megtörtént és két hónappal későbbre kitűzték az esküvőt is.

— Mily kár, — mondá Mária, — hogy önök már nem lesznek itt esküvőnkör. Ugy szerettem volna, ha tanúim lettek volna!

— Igazán? No lám! Juniusban ugyan Genuába megyünk. De hát az nincs ám a világ végén. Ha igazgatóm ad egy napi szabadságot és hitelezőimet meg tudom nyugtatni a visszatérést illetőleg, — akkor bizony eljövünk.

— Okvetlen, kedves bácsikám; — mindig evvel a beczező czímmel illetett.

Ekként azután, mikor az idény véget ért

szasugárzik az egész társulatra. Tisztelem a nemes származást és nevet, sajnos, hogy e tulajdonokkal ma nap sokakban a vallásos erkölcsiség ellenkezik, kikről elmondható, hogy vagy a nevet, vagy az erkölcsösséget változtassák meg. Én e tulajdonok mellett, katolikus körünk elnökének olyan egyént óhajtok, kinek egyházas, vallásos és hazafias multja kezesség jövőre, hogy a körnek mindenkor díszére és előnyére váljék; kinek vallásos és egyházas szelleme vallásos szüleitől örökölt, legdrágább és féltett kincs; ki ebbeli szent meggyőződését soha áruba nem bocsátja, nehogy dicső elődei-nek nevét beszenyezze; kinek elvét semmi rábeszélés meg nem ingatja; de tulteszi magát mindazon czimeken, melyekkel ma nap a hitű katolikust illetik, vagy kinek vallás gyakorlata bенеvelik kit nem csak alattvalói hanem a környék is tisztel becsül és szeret, mert meggyőződött nemes származású nevén kívül, az ő egyházas, vallásos és hazafias buzgó és nemes érzelmeiről. E férfiu szerény véleményem tapasztalatom és meggyőződésem szerint — mélyen tisztelt közgyűlés, — városunknak szülötte, deszki nagybirtokos, főrendiházi tag, Szeged városának megválasztott kath. congressusi képviselője br. Gerliczy Ferencz ő méltósága, kinek megválasztását a t. közgyűlésnek melegen ajánlom mint ki városunknak adófizető polgára és kath. körünknek tagja.

A beszéd végével zajosan megjelenezték báró Gerliczy Ferenczet, mire elnök egyhangulag megválasztott világi elnöknek jelentette ki.

Az éljenzés lecsillapultával Kunyhóssy János emelkedett fel szólásra. Indítványozta, hogy Palotay László igen szép megnyitó beszéde, melyben az elhunyt elnök kopersójára ékes koszorút helyezett s a leendő elnököt pedig oly szépen méltatta, — egész terjedelmében a kör jegyzőkönyvébe iktattassék. Egyhangulag elfogadták s elnöknek köszönetet szavaztak.

Eljenzéssel vették tudomásul az elnök bejelentését, hogy báró Königswarter Hermann és Wöber János beléptek a kör tagjai közé.

Egyhangulag lelkesedéssel elhatározták, hogy báró Gerliczy Ferenczet táviratilag értesítik megválasztásáról s üdvözlék őt.

A közgyűlés fél tizenkét órakor lelkesült hangulatban oszlott szét.

Az új elnök.

Báró Gerliczy Ferencz fia özv. báró Gerliczy Felixné szül. Korniss Lujza grófnőnek. Született 1861-ben nov. 13. Nagyváradon s itt nőtt fel. Az elemi és középiskolákat Nagyváradon járta, míg az egyetemet Budapesten végezte. 1883-ban nősült, feleségül vevén br. Fekereváry Géza honvédelemügyi magyar miniszter Gizella leányát. Azóta boldog családi életet élnek; öt gyermekük van, 2 fiu, 3 leány, a legidősebb fiu a 4 gymnasiumi osztályt végzi jelenleg.

Báró Gerliczy Ferencz élete legszebb korában van, s jelenleg 36 éves. A politikával nem foglalkozott, de mint főrendiházi tag szorgalmasan gyakorolja jogait; az utolsó egyházpolitikai reformok tárgyalásakor már részt vett s a keresztény ellenzékkel szavazott. Szeged vidéke megválasztotta autonómiai kongresszusi képviselőjének. Buzgó katolikus, puritán jellem, kitől sokat várhat a kath. kör.

Deszken, Szeged közelében gazdálkodik nagy kiterjedésű birtokán, s kiváló gazda hírében áll. Édes anyja és nővére — Des Escherolles Krus-

pér Sándorné — Nagyváradon lakván, gyakran jár Váradra s így elég alkalma lesz részt venni a kör életében.

Megyei ügyek.

A közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad, 1897. nov. 8.

A vármegye közigazgatási bizottsága rendszeres havi közgyűlését tegnap délelőtt a vármegyei kistermében tartotta meg.

Jelen voltak:

Dr. Beöthy László főispán elnöke alatt: Szunyogh Péter alispán, Papp János főjegyző, dr. Wallner Ödön tb. főügyész, Hraniczky Károly árvászeki elnök, Sipos Orbán kir. tanfelügyelő, Fauszt Elek pénzügyigazgató-helyettes, dr. Perjessy Mihály kir. ügyész, Gyurkovits Cornél kir. főmérnök, id. Gálbory Sámuel, Ertsey Géza, id. Markovits Károly, Örléy Kálmán, Radnai Farkas, Szabó József, Szász Ágoston, valamint alispáni előadókként Baranyi András és Keszthelyi Zoltán aljegyzők.

Az alispán jelentése.

A közegészségi állapot kedvezőbb volt mint szeptember hónapban. A hivatalos orvosok 4521 beteget gyógykezelték és így 221-el kevesebbet mint szeptemberben.

A tanfelügyelő jelentése.

E szerint az elmúlt 1896—7. évi statisztikai munkálát elkészült.

A Bihar-Diószege néptanítók számára rendezett szülő és borgazdasági tanfolyam záróvizsgáján a vármegye tanítói közül heten vettek részt s azok a vizsgát sikerrel állották ki.

Október hónapban meglátogatott zsadányi ev. ref. leányiskolánál — a találtak a legmérésék eltebb igényeknek sem felelnek meg.

Az ügyész jelentése.

E szerint a nagyvárad kir. törvényszék fogházában letartóztatva volt október hónapban 300 férfi és 51 nő.

A pénzügyigazgató jelentése

E szerint a folyó évi szeptember hóban befolyt:

Egyenes adók fejében . . .	433.348 frt 60 kr.
Hadmentességi díj fejében . . .	5.311 > 42 >
Jogilleték és díjak fejében . . .	32.461 > 58 >
Fogyasztási és italadók fejében	205.740 > 32 >
Bélyegjövődék fejében . . .	33.281 > 66 >
Dohány jövődék fejében . . .	88.520 > 07 >

Ezután a folyó ügyeket intézték el.

Tanügyek.

Az iskolai mulasztások megakadályozására a községi előljárók utasítottak

Zsadány községben övonóvé választott Baros Ilona megválasztatása — megerősített. Konyár községben az óvoda épület építésének megkezdéséről s Gyires községben az állandó menedékház megnyitására szóló jelentések tudomásul vétettek.

Görbed és Henczida községnek állandó menedékház illetve óvoda felállítására 1899. évi május 1-ig Fekete-Bátor községnek pedig egy évre halasztás engedélyeztetett.

Nagy-Kereki, Gáborján, Tisza, Derecske, Piskolt, H.-Bagos és Székelyhid községekben, az óvodák felállítására iránt a fősolgabírák utasítottak.

Pusztá-Ujlak, Ér-Tarcsa, Ér-Adony és Monos-Petri községeknek, az állam segélyről szóló számadatai a miniszteri számvétséghez felküldettek.

A széplaki izr. hitközség hasonló számadása pótlás végett visszaküldetett.

Czigány-falva község az 5 százalékos iskolai pótdadó fizetése alól felmentetett.

Tinód község hasonló tárgyú kérvénye elutasított.

A központi járás területén lakó gör. kat. és gör. kel. tanítók a mulasztási kimutatások betérjesztésére egyházi főhatóságai útján felszólítottak.

Ér-Mihályfalva községnek, vasúthoz vezető uton vámszedés engedélyezését kérő folyamódványa, a kereskedelemügyi miniszterhez pártolólag felterjesztetett.

Végül az adó-ügyeket intézték el.

A váradai színészet 100 éves jubileuma.

A »Szigligeti-Társaság« még a tavasszal Náményi Lajos indítványára és dr. Ferenczy Zoltán kolozsvári muzeumi könyvtár igazgató pártoló átirata következtében elhatározta, hogy a jövő évben fényes jubileummal üli meg a váradai magyar színészet 100 éves jubileumát.

A választmány által kiküldött bizottság tegnap d. u. megállapította a ünnepély részletes programját. Az előjelekből ítélve fényes ünnepély színhelye lesz Nagyvárad, mely a bizottság elvi határozatai következtében országos jellegű fog ölteni, mit méltán megérdemel a színészet ügye: e nemzeti ügy.

A gyűlésen jelen voltak: Rádl Ödön elnöke alatt Sipos Orbán, Gyalokay Lajos, Bodor Károly dr., Huzella Gyula, Láng József, dr. Gyémánt Jenő, dr. Adorján Armin, Náményi Lajos, Fehér Dezső, Halász Lajos és Winkler Lajos jegyző.

Elnök Rádl Ödön előterjeszti a mult választmányi ülés határozatát, mely bizottságot küldött ki, a váradai színészet 100 éves jubileuma ügyében és felkéri Náményi Lajost, a váradai színészet történetíróját ki alapos és körültekintő tervezetet dolgozott ki ez ünnepélyre nézve, hogy ezt mutassa be a bizottságnak.

Ez előterjesztés, melynek sok bősége ellen volt kifogása a bizottságnak, élénk vitát keltett, melyben a bizottság tagjai mind résztvettek.

Elnök egy oly ünnepélyt tervez, mely egy nap alatt lefolyna és széles körű ünnepélylyé fejlődne. Így meghívják az akadémiát, a kiskalud- és Petőfi Társaságot, a vidéki irodalmi társaságok legtöbbjét, továbbá a fővárosi és vidéki szintársulatokat.

Az ünnepélyesség első pontja a díszgyűlés. Ezen az elnöki megnyitót Rádl Ödön tartaná, oda írására felkéri Fehér Dezsőt, az alkalmi értekezést pedig E. Kovács Gyula tartaná. E díszgyűlés a kereskedelmi Csarnok dísztermében lesz.

Innen a közönség a »Fekete Sas« elé vonul, hol emléktáblával jelölik meg a helyet, hol száz év előtt először játszottak a magyar színészek. Az emléktábla helyét utóbb fogják megjelölni. Ott a leleplező beszédet dr. Bodor Károly a Szigligeti Társaság főtitkára mondja.

Ezt bankett követi, mely a Püspök-fürdőben tartatik meg.

Este a színházban diszeldadás lesz ünnepi nyitányul. Ezt követné egy óda, melynek megírására Somló Sándort kérik fel. Végül előadják azt a darabot, melylyel 100 év előtt megkezdődtek a magyar színelőadások: Hatvani István fordításában a »Süket néma«-t, ez elég mulattató vigjátékot.

A bizottság elejtette egy színészeti reliquiákból álló kiállítás eszméjét, mely sok utánjárással lenne összekötve.

Egyszersmind reméli, hogy az akadémia és a többi tudományos társaságok kiküldöttei szintén emelni fogják az ünnepélyt szónoklataikkal.

Végül Fehér Dezső megemlékezett Náményi Lajos az ünnepély tényezőjének érdemeiről és elhatározták, hogy egy legközelebb tartandó ülésen ugy a pénzügyi rész, mint az

ünnepély rendezésére bizottságot választanak, mely minden tekintetben arra fog törekedni, hogy ez ünnepély minél fényesebb legyen.

Elnök megköszönte a tagok érdeklődését és ezzel az ülés véget ért.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

November 9. Bucsú-estély Lovassy Andor tiszteletére a Zöldfában, 8 órakor.
November 11. Városi közgyűlés, d. u. 3 órakor.
November 13. A »Biharmegyei Nőegylet« közgyűlése a Zöldfában.
November 14. A v.-velencei »Gazdakör« mulatsága.
November 14. D. e. 11—12-ig felolvasás iparosok részére Ragány János és dr. Váradi Zsigmond.
November 18. A »Biharmegyei Nőegylet« hangversenye és táncestélye a Sasban.
November 21. D. e. 11—12-ig felolvasás iparosok részére dr. Türr Lajos.
November 28. D. e. 11—12-ig felolvasás iparosok részére dr. Tóth Mihály.
November 28. A Szigligeti-társaság felolvasó ülése, d. e. 11 órakor a jogakadémián.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlah park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **Mária gyermekek jubileuma.** A páli szent Vincze szabályait követő irgalmas nénikék legtöbb társházában (különösen hol iskolák vannak) virágnak az ugynevezett »Mária gyermekek társulata«, mely először Párisban keletkezvén, 1847. évi június 20-án egyháziilag, vagyis kánonszerűleg szerveztetett. Jelenleg 1700 ily társulat van a világon, a tagok száma pedig százezerre tehető. 50 éves kánonszerű fennállásának emlékére XIII. Leo pápa 6 szentsége 1897. évi máj. 21-én kelt brevijében teljes bucsut engedélyezett mindazon Mária-gyermekeknek s irgalmas testvéreknek, kik a f. év bármely napján az irgalmas nénikék kápolnáiban ájtatosan gyónnak, áldoznak, az anyaszentegyház szándékára imádkoznak.

* **Az erdélyi püspök Kolozsvárt.** Gróf Mailáth püspök már több mint egy hónap óta tartó bérmautjában f. hó 6-ikán Kolozsvárra érkezett, hogy 7-ikén bérváljon. A hivatalos fogadtatás ez alkalommal, a püspök határozottan kifejezett óhajára elmaradt annál is inkább, mivel Kolozsvár városa, a megye s a róm. kath. status már a nyár folyamán, a Status rendkívüli közgyűlése alkalmából tiszteltette a püspököt. A püspök hivatalos teendőinek végeztével a fővárosba utazik, hogy részt vegyen a nov. 11-ikén kezdődő kath. autonómiai kongresszuson.

* **A függetlenségi párti városatyák értekezlete.** Meghívás. A negyvennyolcas és függetlenségi párt azon tagjait, a kik a városi törvényhatósági bizottság tagjai, ezennel felkérem, hogy a csütörtöki városi közgyűlés tárgysorozatának előzetes megbeszélése végett folyó hó 10-én (szerdán) d. u. 6 órakor a 48-as kör helyiségében megtartandó ért kezleten megjelenni sziveskedjenek. Szokolay Tamás, értekezleti elnök.

* **Szabadságot alezredes.** Király 6 Felvétele Enhuber Frigyes alezredes a nagyváradi József ezrednél, a felülvizsgálat eredménye alapján, mint ez idő szerint szolgálataira nem alkalmasnak, várakozási illetményvel egy évre való szabadságolását elrendelte.

* **A törvényszéki elnök lemondása.** Mint a leghitelesebb forrásból értesülünk, Gyalokay Lajos törvényszéki elnök, egészségére való tekintettel megvált állásától s nyugdíjaztatása iránti kérvényét már be is adta az igazságügy-miniszternek. A törvényszéki elnök nyugdíjaztatását már a legközelebbi napokban fogja hozni a hivatalos lap.

* **A II-od aljegyzői állás.** A csütörtöki városi közgyűlésen egész sereg új hivatalos töltetnek be választás által. A II-od aljegyzői állásra, mint említettük, Szűcs Dezsőn kívül még Szőke András, Ertsey Péter és Istvánffy István pályáztak. Ujabb értesülésünk szerint Istvánffy István a pályázattól az aljegyzői állásra nézve visszalépett s így csak hárman fognak harezolni az aljegyzőségért.

* **Kimaradtak a virilisek közül.** Nagyvárad város bíráló választmánya tudvalevőleg több polgárnak a virilisek közzé leendő felvételét megtagadta, daczára a beadott felebbezéseknek. A kimaradtak közül Pally Lajos és Mandell Adolf fellebbezést nyújtottak be ismételve. Az ügyet most a közigazgatási bíróság fogja elintézni.

* **Diszes esküvő.** Diszes esküvő ment végbe f. hó 7-én Magyar-Csékén. Balogh Barna honvéd főhadnagy vezette oltárhoz Középesy János dusesdi földbirtokos bájos és szeretetreméltó leányát, Mariskát. Az esketési szertartást dr. Kolozsváry J. Béla prem. r. kanonok végezte a magyar-csékai róm. kath. templomban Desőffy Kálmán és Baranyi Ödön násznagyok jelenlétében. Jelen voltak az örömszülőknél s a már említettek közül: Desőffy Kálmáné, özv. Desőffy Jenőné, Középesy Ilka, Balogh Erzsike, Desőffy László és neje (Nagyvárad), Desőffy Manó (Budapest), Baranyi Gábor (Vedres-Ábrány), Bartók és neje, Korda Andor (Magyar-Cséke) s a család számos tisztelője s a környék intelligenciája. Az esküvő után a dusesdi Középesy kuriába vonult a násznép, hol régi magyar szokás szerint hatalmas lakoma fejezte be az ünnepélyt.

* **Megvizsgálták a kőgátakat.** Steinacker Gábor gyulai folyammérnök tegnap Nagyváradon járt, s megvizsgálta az összes gátakat és más vízműveket, a polgármester és a városi főmérnökkel. A kőgátak, védművek megnyerték a folyammérnök tetszését, s azokat teljesen megfelelőeknek jelentette ki. Csupán a Löblégyár alatt a part megvédésére tervezett kőrákást találta alacsonynak s egy fél méterrel magasabbra építeni javasolja.

* **Vadászati jog bérbeadása.** Berettyó-Ujfalu község vadászati jogát 6 évre bérbe kiadják. Az árverés november hó 21-én lesz.

* **Rémdráma Miskolczon.** Mint ottani munkatársunk írja, a fin de siècle rémkronikáját egy újabb eset szaporította, szálait a ferde nevelés szimptomái teremtték, kut forrása az a betegsége, melyet irók-költők még ma sem tudtak eléggé kifejezni. A regénybe illő eset kut forrása — a szerelem volt. Nagy Félix jómodu bérlő Árpád fia eszményi szerelmmel viseltett Csir Stefánia iránt. Nagy szülei vasakarata ellenére nejevé akarta tenni imádoztját. Nem szokatlan frázisa az ilyen eseteknek, hogy az egyik szülő ellene van az oly házasságnak, amelyből vagyoni állapotok különböznek s társadalmi tekintetben az egyik a másik fölött áll. Mikor Nagy látta, hogy szülei vasakarataja megbénítja elhatározását, a mai divatos »modern« eszközhöz a fegyverhez fordult. Most jön a dolog legborzasztóbb része. Tegnap este egy kicsit illumivált állapotba hazáért, az előszobában anyját találta, kit szó nélkül fölé lőtt, addig apja meglepetten rohan ki szobájából, kinek szintén ugyanaz jutott osztályrészül. Ekkor az alattá súlyedő fiu maga ellen fordította gyilkoló szerszámát és kétszer egymásután magára lőtt. Az összefutott szomszédok ijedten beszéltek el a véres dráma előmenyeit s a fiu amaz kijelentésére, melyet egy

félreeső csapszékben tett, ivás közben csak azt hajtogatta, »megölök valakit, de magamat is!« A fiu és az apa halálán vannak, az anya azonban életben marad.

* **A házaló kereskedés tilos.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter értesítette a törvényhatóságokat, hogy Szolnokon a házaló-kereskedést betiltották.

* **Véres verekedés Fugyivásárhelyen.** Alig mulik el nap, hogy valami véres verekedés ne történne a környéken, s ezeknek nagyrésze a falusi munka közben történik. Legujabban Fugyivásárhelyi tudósítónk közül egy véres verekedést, a mely szombaton történt Fugyivásárhelyen. A dolog úgy történt, hogy ez amint már falun szokás, összejött a falu fiatalosága kukoricza fosztásra s itt mulattak. A kukoricza fosztásra kiment Kelemen Lajos nagyváradai illetőségű földművelő ember is, aki a fosztás közben összeszólalkozott ifj. Géczy Lajos és Gárdonyi István oda való legényekkel. A vitatkozás eleinte csendesen ment minden nagyobb baj nélkül, később azonban a vita mindinkább hevesebbé vált, s a vége az lett, hogy Kelemen Lajos a magával hozott fegyverével reálott a nevezett két emberre a kiket súlyosan megsebesített. Mind a két golyó talált és pedig az egyik golyó Géczyt találta hasba míg a másik golyó Gárdonyit sebesítette meg súlyosan. A két megsobesült legény elterült a földön s csak nagy nehezen lehetett eszméletre hozni. A sebesülteket még vasárnap behozták Váradra, és e Biharmegyei közkórházba vitték őket, a hol azonnal ápolás alá vették őket, s most már az orvosok remélik, hogy gondos ápolás mellett életben maradnak, azonban felgyógyulásuk sok időbe fog kerülni. Kelemen a csendőrség a tett helyszínén letartóztatta s erősen megvasalva hozták be Váradra a hol már ki is hallgatták. A kihallgatáson Kelemen ugyan töredelmesen be is ismerte tettét, de azért fogva tartották.

* **Vendéglősök mozgalma.** A magyarországi szállodások, vendéglősök, kocsmárosok a vendéglőipar érdekében teendő intézkedések tárgyában kérvényt intéznek. A vendéglősök között Nagyváradról is többen írták alá. Kivánalmak a következő szavazó lapon vannak összefoglalva:

1. A regále, különösen a regále-bérlet megszüntetessék;
2. a szegény népek a pálinkától való elszoktatására a bor-, különösen a sör-adó tetemesen leszállíttassék;
3. az italmérségi jog dija mérsékeltessek;
4. a pálinkamérések száma korlátoztassék;
5. a palackozott sörrel és borral való kereskedés szabályoztassék;
6. műbor-készítés megakadályoztassék;
7. a záróra országos törvénnyel egyenlőtessék.

* **Bekisért tolvaj.** A margittai csendőrség a napokban letartóztatta Tusán Györgyöt a ki lopással van vádolva. Miután nevezett ügyét a margittai kir. járásbírósa már letárgyalta, tegnap Váradra kísérték a csendőrök a kir. ügyéségi fogházba.

* **A vörös-kereszt jelvény használata.** A belügyminiszter körrendeletileg értesítette a hatóságokat, hogy az országos vörös kereszt egylet jelvényének jogosulatlan használatát kihágásnak minősíti. — Az egylet most azzal a kérelemmel fordult a vármegye alispánjához, hogy készítsen kimutatást azokról a czégekről, amelyek a jelvények használatára jogosítva vannak, akik pedig jogtalanul használják, azok ellen a törvényes eljárást azonnal rendelje el. Nagyváradon a Kádár János fűszer kereskedő czégnek van vörös-kereszt használati joga.

* **Éjjeli tűz.** Az éjszaka éppen 12 órakor harangkongás verte fel a Szt.-László tér környékén lakókat. Tűz volt. A Vámbáz utcában

özv. Weinberger né házában a fáska-mara gyuladt ki. A tüzet azonban csakhamar eloltották. A tűz helyén megjelent a rendőrkapitány, Sarkadi és Szabó rendőrbiztosok és egy szakasznyi katonaság egy főhadnagy vezetése alatt. De mindannyiuknak szerencsére nem akadt semmi dolguk.

* **Szeged ünnepe.** A szegedi kereskedelmi és iparkamara diszes új székházát vasárnap avatták fel ünnepiesen és egyidejűleg megnyitották a benne elhelyezett kerületi iparmúzeumot. Az ünnepségen a kereskedelmi minisztériumot Zay Adolf miniszteri tanácsos, az államvasutakat Schober Albert, az országos ipar-egyesületét Zichy Jenő gróf elnök és Gelléri Mór igazgató, Szeged várost Pálffy Ferenc polgármester képviselte. A hazai összes kamarák, kivéve a Zágrábit és Zenggit, küldöttségekkel képviseltették magukat az ünnepségen. Nagyváradról a kamara képviselőjében Jankó Antal elnök és dr. Sarkadi Lajos titkár voltak jelen. Az ünnepi gyűlést Gál Ferenc kamarai elnök fél 11-kor nyitotta meg. A kereskedelmi minisztérium képviselőjét küldöttség vezette a gyűlésbe, ahol lelkesen fogadták. Zay a minisztérium részéről üdvözölte a kamarát és kijelentette, hogy a minisztérium a kamarákat fontos feladatuk teljesítésében mindig támogatni fogja, amit a saját részéről is igérve, a székházat rendeltetésének átadta. Utána Kulinyi Zsigmond kamarai titkár ismertette a szegedi kamara történetét, törekvéseit és elért eredményeit. Pálffy polgármester Szeged város részéről mondott meleg üdvözlőt. Ezzel a gyűlés feloszlott és a jelen voltak a kerületi iparmúzeum megtekintésére mentek. Az ott kiállított nagymennyiségű háziipari és kézműipari cikkek a miniszteri kiküldöttek és a vidéki kamarák képviselőinek nagyon megnyerték tetszésüket. Délben 1 órakor a Tisza-szálló nagytermében népes bankett, este fél 8 órakor pedig a színházban diszelszólás volt.

* **Talált hulla.** Picskós Stefán élesdi lakost tegnap az élesdi országút mellett halva találták. Az esetet rögtön bejelentették az élesdi kir. járásbírósnak s a járásbírósa intézkedett, hogy a hullát felboncolják, hogy a halál oka megállapítható legyen.

* **Elveszett.** Tegnap délután Markós András brassai hetes elvesztette munka-könyvét a nagypiacra. A becsületes megtaláló kéri, hogy a könyvet adja át a rendőrségnek.

x **Hölgyek figyelmébe!** Tulhalmozott raktároból a csödtömegből vett áruk, üzlet-helyiség változás miatt bármily elfogadható áron eladatnak. Markovits Mór parti-áru raktárában Kert-utca, Korona-kávéházzal szemben.

A csendőrök és a nép harcza Püspökiben.

Az a sok surlódás, összeütközés, személyes harag, bosszu, — a mi a törvényt féltő és társadalmi korlátokat gyűlölő népet a csendőrök ellen tüzei és ingerli, vajmi gyakorta kifejezésre szokott jutni, — még pedig rendesen szomorú kifejlés mellett.

Mert hát bizony a népben nagyon kevés az erkölcsi érzék meg a tiszta judicium és éppen ezért azokat, a kik öt bottársaiban és hibáiban fülöncsípik s így a bosszuló nemezis előhírnökei képpen tűnnek föl előtte, az alacsony gondolkodásu ember minden szennyes indulatával gyűlöli s ártana neki, a hol lehet.

Hiszen bizonyos, hogy senki sem szereti, ha a gyöngéit fészegetik, de az már mégis szomorú állapot, hogy azt, a ki szigorú parancsot teljesít s a közrend érdekében az egyetlen éber közeg s akinek legtöbbet köszönhet a zavaroktól és bajtól féltő közönség, — oly érthetetlen vak gyűlölettel keresik halálra, ott a hol lehet.

Ha nem lenne minden arra való ember katoná, ha nem tanítanák meg ott arra, hogy mi a rend, a fegyelem és a kötelesség — mert

ott tanulja meg bizony, s nem másutt — még értenők a dolgot.

De így szinte érthetetlen ez az erkölcsi érzéketlenség.

Nagy foku éretlenségre mutat biz ez. És messze lehet még az a kor, a melyben majd az alsó rétegi polgártársak is belátják, hogy az ember a társadalmi korlátokon kívül csak szenvedélyeitől kormányozott állat.

A legújabb, s Bihar-Püspökiben szombaton este történt véres összeütközésről következőket jelenti tudósítónk:

Bihar-Püspökiben e hó 6-án, szombaton este, a falu leglátogatottabb kocsmájában nagy számmal mulatoztak a falu legényei. Javában állt már a jókedv, mikor ugy 8—9 óra tájban bejött a kocsmába két csendőr, Kerekes Mihály és Mézáros Sándor, kik a bihari őrstől őrzőjára voltak kiküldve s természetesen kötelességükben is állt, hogy minden hangos mulatóhelyet megvizsgáljanak. Látva azt, hogy a hangos jókedven kívül semmiféle olys nem történik, a mi miatt okuk lenne közbe lépni, a két csendőr arra a szerencsétlen gondolatra jött, hogy maguk is a mulatók közé vegyüljenek.

Egy sarokba támasztva puskájukat, leültek a legények asztalához, bort hozattak és idősgálni kezdtek.

Sőt, jó kedvre hangulódva, a legényeket is kínálgatni kezdtek.

Pedig vesztükre, mert a kocsmában levőknek már ekkor az járt eszükbe, hogy ime itt az alkalom, hogy üssenek egyet de nagyot — a gyűlölt csendőrökön.

Különösen azért kaptak vérszemet, hogy a csendőröket fegyver nélkül és ittasoknak látták.

Csak arra vártak hát, míg az egyik, Kerekes kiment az udvarra. Rögtön utána mentek vagy 8-an és megtámadták.

Vad dulakodás támadt. A meglepett ember a mint tudott, védekezett.

De már ekkor a bent levők nekiestek a másik csendőrnek, a ki a dulakodás zajára és társa segélykiáltására figyelmes lett és rögtön puskája után ugrott.

Azonban nem sikerült neki már fegyveréhez jutni.

Most aztán kisült a rettenetes szándék. Néhányan felkapták a csendőrök falhoz támasztott fegyverét és azzal akarták őket formálisan lepuffantani. A fegyverek természetesen töltve voltak. De nem tudták a velük való bánást.

Mig künt az egyik csendőrrel már letépték a zubbonyt is és kékre zöldre verték, ez a bent levő óriási erőfeszítések után kicsavarta puskáját az egyik legény kezéből és dühös dulakodás közepette kétszer lött.

Minkét lövése talált. Két ember rogyott össze. Az egyiknek czombjába, másiknak karjába furódott a golyó.

Erre aztán újra kicsavarták kezéből a puskát és leütötték.

Szerencsére egy másik járőr jött segélyére a két csendőrnek, azok aztán kiszorították a dühöngő népet a kocsmából.

A sebesülteket beszállították a közkórházba, hol kiderült, hogy valószínűleg amputálni kell mindkettőnek a végtagját oly súlyos természetű a sérülés.

A két csendőrt pedig bekísérték a helybeli szárnyparancsnoksághoz, a hol most bebörtönözve várják biztos sorsukat 2 vagy 3 évi kerületi fogházat és elbocsátást.

Pedig egyik 5, a másik pedig 6 éve, hogy

kifogástalanul és hűen szolgáltak s egyetlen ilyen súlyos botlással, — a mi súlyos szolgálati vétséget képez — most kenyér nélkül maradnak, sőt súlyos börtön vár rájuk.

Különben még a tegnap folyamán erős járőr ment ki egy csendőr főhadnagy vezetése alatt s szigorú vizsgálat folyik, hogy kiderüljön kik bujtották a népet erre a nemtelen, aljas orvtámadásra.

IRODALOM.

— **Felhívás.** Mindazon igen t. gyűjtőket, kik »Éjjel« című kötetemre szivesek voltak gyűjteni, mély tisztelettel fölkérem, hogy a gyűjtőiket sziveskedjenek f. hó 15-ikéig címre a szerkesztőségbe küldeni, mivel a kötet november 25-ikén minden körülmények között kikerül sajtó alól. Nagyvárad, 1897. november 8. Teljes tisztelettel Halász Lajos.

EGYESÜLETEK.

Estély a „Gazdakör“-ben. Élvezetes estélyre van kilátásuk a várad-velencei gazdakörnek a jövő vasárnap. Az élvezet kettős lesz, amennyiben a táncmulatságot felolvasás előzi meg. Az estély szellemi élvezetéről elsőrangú felolvasók gondoskodnak. — Most már közölhetjük a véglegesen megállapított műsort is. E szerint *Tunyogi Vilma* k. a. szavalmi fogja báró Eötvös Józseftől a »Vár és kunyhó« cz. költői elbeszélést. *Gara Ákos* egy vidám monológot ad elő a »Bohém világ«-ot, *Thury László* pedig a »Mese« czimen olvassa fel dolgozatát. A műsor folytatását képező tánc lesz az estélynek kétségteljesen leghosszabb és legsikerültebb száma. A »Gazda kör«-rel szemben levő *Buday-vendéglő* egészen új táncsterme már készen várja a felolvasást s az örök ifjú *Buday bácsi* egész ambícióját helyezi abba, hogy a »Gazda kör« vendégei kellemesen érezhessék nála magukat.

TANÜGY.

Iskolaszéki gyűlés. A nagyvárad közszéki iskolaszéki tagjait a f. évi november hó 10-ik (szerda) napján d. u. 4 órakor a városház tanácstermében tartandó iskolaszéki ülésre tisztelettel meghívom. Nagyvárad, 1897. nov. hó 7-én. Dr. Sipos Árpád iskolaszéki elnök.

SZINHAZ ES MŰVESZET.

A szinkör sorsa.

Csütörtökön ismét nagy esatának lesz színhelye a városház, akkor dől el u. i. a szinkör sorsa, hogy kié legyen a fabódé: Leszkayé vagy Bölönyié? Iletékes helyről azt a biztosítást nyertük, hogy Megyeri semmi szín alatt sem lesz a színház igazgatója. S ez esetben mi sem vagyunk ellenségei a kolozsvári szintársulatnak. Mert Bölönyi intendánsban feltételezünk annyi jó izlést, hogy nem fogja Goldstein Számikkal és Féliszűekkel traktálni a közönséget; másrészt peeg az állami szubvenzió képesíti őt arra, hogy jobb társulatot hozzon ide, mint a Megyerié volt. Előttünk nem a személyi érdekek az irányadók, hanem a közönség érdeke.

Bölönyi pártjának egyik legfőbb argumentumát az képezte, hogy az államosság révén 40.000 frtra emelik fel a szubvenziót. Ezt azonban nagyon kétségessé teszi az alábbi levél:

Tekintetes

Leszkay András igazgató
urnak

Aradon.

Kedves Barátom!

A kolozsvári nemzeti színház évi szubvenziója ügyében velem közölt adataid alapján szivesen megígérem Neked, hogy e tárgy-

1897. november 8.

ban a belügyminiszter urhoz a képviselőházban interpellációt fogok intézni.

En azonban az ilyen nyilvános és hozzá országos ügyben mindig szem előtt tartom a köteles óvatosságot, mert sem az ügyet, sem magamat nem szeretem üres és tartalom nélküli szövegszédnek kitenni.

Azért én első sorban magához a belügyminiszter urhoz fordultam, megtudandó, hogy mennyiben igaz a kolozsvári nemzeti színház javára tervezett 40 ezer forintos államszegély?

Mert ha ez tényleg való és ennek dacára a kolozsvári társulat idegen városba is elmegy 4—5 hónapos időszakra. — ugy én ezt a közügy szempontjából helytelennek s olyannak tartom, mely az ily nagy összegű állami segély intenciójának sehogysen felel meg.

De ha nem való ezen 40 ezer forintos segély, akkor nincs értelme a szándékolt interpellációnak s ezzel csak rontottam volna.

Ma déli 1—2 óra között volt szíves a belügyminiszter ur fogadni s kérdésekre ő maga személyesen jelentette ki nekem, hogy a 40 ezer forint állami segélyből egy szó sem igaz s megláthatom a legközelebb be-terjesztendő országos költségvetésből, hogy az eddigi 26 ezer forintos állami segéllyel több összeg, a kolozsvári nemzeti színház javára felvéve nincs.

Igy aztán a tervezett interpelláció elmaradt.

Holnap én is Aradon leszek s akkor bővebben tudatlak.

Budapest, nov. 6.

Öszinte barátod

Dr. Barabás Béla,
országgyűlési képviselő.

Most már Bölönyi pártján a sor, hogy állításának valódiságáról meggyőzze a közönséget. Kíváncsian várjuk a czáfolatot.

Igazságszolgáltatás.

A vigyázatlanság következménye. Mózár Gergely helybeli kocsis még 1895-ben két vendéget hozott haza a tenkei fürdőből. A kocsis azonban még vigyázott utközben semmire sem s úgy a midőn egy hidon keresztül mentek vigyázatlanságból egy öreket asszonvt Cs. Jenei Juonnét szül Orbán Sárát elütötte a kocsi és mivel a kocsi már nem lehetett megállítani, keresztül is ment rajta, a minék következtében a nő több súlyos sérülést szenvedett, a melynek következtében több mint husz napig feküdt. Cs. Jenei Juonné a dolgot nem hagyta annyiban hanem feljelentette az esetet s tegnap tartották meg ez ügyben a végtárgyalást. A végtárgyalás során Mózár minden áron bizonyítani akarta ártatlanságát, de kevés sikerrel, mert a beidéztet tanúk beigazolták, hogy csakis a nevezett kocsis gondatlansága okozta a szerencsétlenséget s azért a kir. törvényszék Mózár Gergelyt tizenkét napi fogházra, öt frt pénzbüntetésre és 30 frt kártérítésre ítélte. A ítélet ellen Mózár felebezett, ugy szintén ügyész is szigorításért.

Furfangos vevő. Érdekes uton akart magának pénzt keríteni Hleó János csatári lakos. Nevezett ugyanis 1895. decz. 2-án a nagyváradi piacon megvett két lovat Szimók Jánostól 24 frt. kialkudott vételárért a melyre fizetett is előleg képpen öt forintot s azt mondta, hogy egy hét múlva kifogja fizetni a többit s magát Kovács István bihar-püspöki-i lakosnak mondta. Szimók meg is bizott benne s lovakat átadta, azonban hiába várta pénzt mert az állítólagos Kovács István csak nem jött. Szimók végre is megtudta a dolgot s elment tudakozódni Püspökibe az adós után, azonban ott azt adták tudomására, hogy ilyen nevű ember nincs a faluban.

Mikor Szimók már-már lemondott pénzéről, akkor egyszer mintegy három hét múlva egészen véletlenül megtalálta Hleót a kit természetesen le is tartóztatott. Csak hogy már időközben Hleó János az ál Kovács István a lovakat eladta és pedig az egyiket Bikszegi Jánosnak, a másikat egy ismeret-

len embernek a kit megnevezni nem tudott. A dolog nem maradt annyiban, hanem vizsgálat alá lett véve s az eljárást megindították Hleó János ellen sikkasztás és kétrendbeli állat-közegészségügyi kihágásért s Bikszegi ellen közegészségügyi kihágás vétségeért mivel Hleó a lovakat járulat nélkül adta el s Bikszegi a nélkül vette meg.

A tárgyalás során kiszült, hogy Bikszegi nem bűnös mivel ő a hét forint vételárból visszatartott két forintot addig, míg neki a járulat eladó megszerzi, sőt mikor Hleó a járulat többszöri felhívás után sem adta át neki, feljelentette a rendőrségnek is a dolgot s így Bikszegit a vád következményei alól fel kellett menteni, míg Hleót a nevezett vétségeért a törvényszék egy havi fogházra s 10 forint pénzbüntetésre ítélte.

Az ítélet ellen ügyész szigorításért felebezett, míg Hleó enyhítésért.

REGENY-CSARNOK.

VIZ ALATT.

Elbeszélés.

Irtá: ROVETTA G. Ford.: S. J. 62.

Midőn a teraszra ért, rögtön megpillantotta Elzát, ki a korlátra támaszkodva nézte az erősen haborgó tengert, melynek sötétzöld, néhol világos csikokkal tarkáló hullámai egymást érték és tejfehér habokkal voltak borítva.

»Nos?« kérdé Ariberti tőle, midőn közelébe érkezett, könnyes szemekkel mereven nézve reá, mert mérhetetlen fájdalmában még ezerszerre szebbnek találta ma, mint valaha.

Elza gyöngéden tekintett reá s azután lehajtotta fejét, mint egy önmegadó áldozat s mélyen felsóhajtott.

»Tehát — — légy továbbra is jó hozzám, mint — — szerető anyácskához.

És miközben a szél friss cseppekkel szórta tele nyakát és arcát azon nagy hullámakból, melyek a tenger parton zugva törtek meg és megremegtették a gyenge építményt; melynek állottak, elbeszélte Prandinonak leplezetlenül, végre is Czeczillia fenyegetéseinek kénytelen volt engedni és türelmes áldozatákként elszánta magát, hogy nőül megy Del Manticó márkához, akit bár tisztel, de szerelmet nem érez iránta.

Pradino hagyta őt beszélni s nem szakította félbe, mert ő maga semmit sem tudott szólni, ugy összeszorult torka, mozdulatlanul és némán állott előtte, miközben egyik kezével kalapját mélyen szemére huzta és halott halvány arcán könnyek perogtak le, melyek fénylő cseppekben maradtak itt-ott fekete öltözékén.

Nem látott semmit; sem Elzát, sem mást — csak a kietlen mély tengert nézte. Feje a szélől és a hullámok zugásától kábult s szive megtört volt, de szerelme tárgyának elvesztése fölötti fájdalmát oly mélyen érezte, hogy ezen érzés elvette minden erejét s megölt telkében minden más érzelmet. Midőn Elza elment tőle, engedte menni anélkül, hogy csak egy lépésre is követte volna őt, vagy köszönt volna neki.

»Nézzé csak Bartoló ur, — ugy áll itt, mint egy szobor! — —

»Jó napot Badoero!« Unokatestvére hangjára összeszedte magát Alliberti. Lehetetlen! Még a teraszra sem jöhetett ki, hogy Badoeróval ne találkozhassék.

»Tudod, a hercegnő ma a rossz idő miatt nem jött el; tehát majd csak holnap lesz meg az.«

»Hogyan?! Hát nem vasárnapot mondtál?«

»Vasárnapot? mire?«

Alliberti rosszul értette őt és indoklatlanul lett izgatott; mindazonáltal semmit sem szólt unokatestvérenek magyarázat képen.

»Mégfürdöl ma?« kérdé tovább Badoero anélkül, hogy előbbi kérdésére a feleletet be- várta volna, »nem, ebben a rossz időben bizonyára nem. Te ugyan kitűnő uszó vagy, de ma mégsem volna fürdeni élvezet.«

Szervusz Alberti! Felkeresem Jomagatát és Patarovot. »Servusz Badoero!«

Unokatestvérenek azon kérdésében, hogy vajjon nem akar-e megfürdeni, mintegy utmu-

tatást látott Pradino. Az ő akaratának csak irányításra volt szüksége. Elhatározott léptekkel hagyta el a teraszt.

Mem akart már tovább élni és szenvedni. Vigasztalást lelt ama gondolatban, hogy gyötrelmeivel és fájdalmával együtt el fogja veszteni magát a tenger mérhetetlen hullámai közt (Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

A püspöki konferencia vége.

Budapest, november 8. (Saj. tud. táv.)

A mai püspöki konferencián Fehér Ipoly és Szmracsányi kifejtették, hogy a Steiner véleménye alapján kidolgozott elaboratum nem tartalmazza a magyar episcopatus kívánságainak összességét, s ugy nem is volna Rómába előterjeszhető, mert Rómát helytelenül informálná, ez a katolikusok kebelében viszályra vezetne. Ugyanigy nyilatkoztak Desewffy, Meszlényi, Hornig br. és Ivánkovich is. Végre Steiner is hozzájuk csatlakozott. Ezután Ivánkovich memorandumát tárgyalták, mely a katolikus egyház belviszonyairól szól. Hosszas vita után elhatározták, hogy azt terjesztik Rómába. A memorandum végleges szövegezésére Hornig br., Szmracsányi, Steiner, Ivánkovich, Fehér Ipoly küldettek ki. Végül a hercegprimás köszönetet mondva az egybegyűltek buzgó munkásságáért, az ülést bezárta.

Kolozsvári színház szubvencziója.

Arad, november 8. (Saját tud. távir.)

Barabás orsz. képviselő felelőssége mellett kijelenti, hogy a jövő évi költségvetésben a kolozsvári színház 26,000 forinttal szerepel, — államosítás nélkül. Megyeri é csak a jog, pályázni. Bölöny Megyerivel egyetértve ennek elhallgatásával pályázik.

Az új fővárosi polgármester eskütétele.

Budapest, nov. 8. (Saj. tud. távir.)

A fővárosi közgyűlés ma választotta meg polgármesterré *Haberbauer Jánost*, aki kijelentette, hogy nevét *Halmos-ra* magyarisítja. Az esküt már úgy tette le. Én, *Halmos János* . . . Példája oly hatást keltett, hogy németes nevű fővárosi hivatalnokok tömegesen elhatározták, hogy megmagyarisítják neveiket.

Mennyit sikkasztott Pulszky?

Budapest, nov. 8. (Saját tud. táv.)

A Pulszkyt vád alá helyező végzés kiemeli, hogy Pulszky 50902 frt 56 krnyi kiutalt összeget sikkasztott el

A Bud. Tud. Bilinszkynek.

Budapest, okt. 8. (Saját tud. távirata).

Politikai körökben nagy feltűnést keltett, a Bud. Tud. mai czikke, melyben válaszol Bilinszky osztrák pénzügyminiszternek az osztrák budget bizottságban mondott beszédére. — »A mi Bilinszky azon állítását illeti, hogy szükség esetén a provizoriumot az osztrák alkotmány 14-ik paragrafusá alapján csinálják, fel kell tennünk, — mondja a Bud. Tud. — hogy Bilinszkynek van arról tudomása, hogy Bánffy-nak a magyar parlamentben tett ide vonatkozó kijelentése nem egyoldalú, hanem közös megállapodás folyamánya volt; az pedig ki van zárva, hogy a provizoriumot császári pátenssel is meg lehessen csinálni.«

A czári tósztt.

Budapest, november 8. (Saj. tud. táv.) Elénk emlékezetében van mindnyájunknak, hogy a kimért hideg cherbourgi és párisi czári tósztok után, Chalonsban a czár egy feltűnő meleg hangu tószttban dicsőítette az orosz-francia szövetséget. Mi indította a czárt e hirtelen nézetváltozásra, erre nézve a »Budapesti Hírlap« jól értesült párisi levelezője következőket jelenti: **H a n o t a u x**, a külügyminiszter a cherbourgi és párisi tósztok után felkereste a czárt és értésére adta, hogy a francziák lelkesedése a tósztok hatása alatt nagyon csappant és ha Chalonsban is ezekhez hasonló tósztt hangzana el, úgy a barátság köteléke nagy rázkódtatást szenvedne. A czár erre azt felelte, hogy ő a fogadással nagyon meg van elégedve és Chalonsban a francziáknak hízog dolgokat fog mondani. Ami azonban a tósztt szövegét illeti lépjen a külügyek vezetőjével **S c h i s c h k i m m e l** érintkezésbe. **H a n o t a u x** elment és miután a szöveg dologban nem tudtak megállapodni, Schischkin megengedte, hogy Hanotaux írja meg a tósztt szövegét. És úgy is történt. Mit szólnak ehhez a francziák?

Németország képviselöte.

Budapest, november 8. (Saj. tud. táv.) Mióta Németország nagy hatalmi állását elérte, nemcsak ipara és kereskedelme védelme érdekében, hanem a benső baráti viszony fejlesztése céljából is, főtörekvését arra fekteti, hogy követői által az egész világon képviselve legyen. E tekintetben a követek 4 osztályba soroztatnak, u. m. nagykövetek, követek, miniszteri helynökök és követségi jelleggel felruházott állami tisztviselők. Németországnak 8 nagykövete van, mint Pétervár és London 150.000 márka fizetés. Páris, Konstantinápoly, Bécs 120.000 m. fizetés. Róma, Washington, Madrid 100.000 m. fizetés. A követek fizetése 60—30.000 m. A miniszteri helynökök fizetése 40—200.000 márka között változik, a legkisebb fizetést a fiume állami tisztviselő kapja, még pedig csak 10.000 márkát.

Vilmos német császár sziléziai útja.

Bécs, november 8. (Saját tud. távirata.) Vilmos császár tegnap este fél 11 órakor Wildparkból különvonattal Sziléziába utazott. Vele együtt ment Lucanus dr., a polgári kabinet főnöke.

Az afrikai harcztérről.

Budapest, november 8. (Saj. tud. táv.) A Reuter-ügynökség jelenti Maidanból: Tegnap éjjel megint megtámadták az angol tábor; egy hadnagy a küzdelemben elesett, egy pedig megsebesült.

Szerencsétlenség a Matterhornon.

Budapest, nov. 8. (Saját tud. táv.) Waeber bankhivatalnok, aki előkelő morvaországi családból származik, két barátjával, vezető nélkül, felment a Matterhornra. Utközben Wildbürtli és Clubhütte között egy lezuhanó kődarab bezúzta fejét. A Baeren szállodából mentő-csapatot küldtek ki.

KÖZGAZDASÁG.

A mütrágyagyár felszámolás alatt. A nagyvárad mütrágyagyár fennállása alatt küzdött a bajokkal, melyek akadályozták a részvénytársaság fejlődését. Még újabb befektetésekkel sem bírták életképessé tenni. A vasárnap tartott gyűlésen kimondották a felszámolást.

TÓZSDE.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Gabonatózsde.

Készáru buzában az irányzat szilárd volt és 15,000 mm. forgalom mellett árak változatlanul jegyeznek.

Határidők.

Határidőben az irányzat nyugodt.

Budapest, nov. 8.

Buza őszre	— — — — —	12.15
Buza tavaszra	— — — — —	11.98
Tengeri	— — — — —	5.40
» novemberre	— — — — —	4.70
Rozs őszre	— — — — —	8.90
Zab őszre	— — — — —	6.45

Értéktózsde.

Az irányzat nyugodt.

Budapest, nov. 8.

Oszták hitel	— — — — —	352.75
Magyar hitel	— — — — —	385.75
Allamvasut	— — — — —	335.25
Déli vasut	— — — — —	83.—
Rimamurányi	— — — — —	254.—
Magyar jelzalog	— — — — —	274.50
Magyar leszámítoló	— — — — —	250.—
Villamos vasut	— — — — —	285.50
Salgótarjáni	— — — — —	615.—
Iparbank	— — — — —	101.50
Budapest közuti	— — — — —	384.50

Bécs, nov. 8.

Az irányzat nyugodt.

Oszt. hitel	— — — — —	356.75
Magyar hitel	— — — — —	387.—
Allamvasut	— — — — —	335.25

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktózsden 1897. november 8-án.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	121.75
Magyar koronajárdék	— — — — —	99.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	— — — — —	121.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	— — — — —	101.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	120.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — — — —	97.75
Íalmé ési jog megváltási kötvény	— — — — —	101.10
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	— — — — —	97.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	— — — — —	155.—
Lizszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	— — — — —	140.—
Oszták járdék papírban	— — — — —	102.—
Oszták járdék ezüstben	— — — — —	102.—
Oszták járdék aranyban	— — — — —	123.—
Oszt. ár korona járdék	— — — — —	101.50
1860. oszták államorsjegyek	— — — — —	143.50
Oszták magyar bankrészvény	— — — — —	950.—

Magyar hitelbank részvény	— — — — —	386.—
Oszták hitelintézeti részvény	— — — — —	352.20
Páris vista	— — — — —	334.75
20 márkás arany	— — — — —	952.—
Német birodalmi márka	— — — — —	58.75
London vista	— — — — —	119.70
Páris vista	— — — — —	47.45
20 márkás arany	— — — — —	11.74

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Dr. THURY KÁLMÁN

ügyvédi irodája **Nagyváradon, Fő-utca, (Bazárszoros), Guttman házban.**

344 1—2

18374 rkp. sz.
1897

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala, mint 1-ső fokú iparhatóság részéről ezennel közhírré tétetik, hogy Farkas Márton bükszádi gőzfűrészgár tulajdonos Nagyváradon a nagyvárad 2773 számú betétben foglalt ujjvárosi 620 Népsor számú házhoz tartozó 5050 hrzi számú 4589 □ öl területű kertben fatelepet szándékozik létesíteni s e fatelep engedélyezése tárgyában a jelzett területen **1897 évi november hó 25. napjának délutáni 3 órájára** a helyszíni tárgyalás kitűzetett, mely körülményről az érdeklődők oly felhívással értesítettnek, hogy azok kiknek a szándékba vett vállalat ellen bármilyen oknál fogva kifogásaik vannak, ezen kifogásukat kötelesek a tárgyaláson szóval vagy írásban előadni, ha csak köztekintetek akadályul nem szolgálnak az 1884. évi XVII. t. cz. 27. §-a értelmében engedélyeztetni fog.

N.-Várad, 1897. nov. 4-én.

ifj. Rimler Károly

345 1—1

rendőrkapitány.

COAKS,

tartós fűtésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelő anyag,

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legjobb a **gáz-coaks** mert a súlyosabb és ezáltal drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyul meg.

A coaks ára nálunk **2 frt** métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor **métermázsánként 14 kr. fuvardíjért házhoz szállítjuk** a város belterületén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk e **coaks** vásárlásánál, a mennyiben, ha egyszerre legalább **250 kilót rendelnek meg, akkor nekik fuvarbért nem számítunk.**

Nagyvárad, 1897. novemberben.

Nagyvárad légszeszgyár:
Az igazgatóság.

342 2—12